

BATXILLERAT “DESPIERTE EL ALMA”

- Objectius

1. Valorar les llengües com a mitjans per comunicar i per a la cohesió social, com a eines d'aprenentatge, i com a instruments d'accés a l'oci i al plaer estètic.

(GENERAL)

2. Llegir, analitzar, explicar, apreciar i valorar de manera crítica els textos literaris, per tal d'entendre'ls i d'interpretar-los d'acord amb els diferents contextos històrics i socials. **(GENERAL)**

3. Potenciar la capacitat d'imaginació i d'abstracció, per descobrir la literatura com a via de representació i interpretació del món i de la vida, cosa que comporta un enriquiment personal directament relacionat amb la capacitat per gaudir del plaer estètic. **(la mort a la pintura occidental, al·legories visuals del pas del temps, carta al meu futur, representació gràfico-plàstica de la percepció vital)**

4. Expressar oralment, per escrit i amb l'ús d'altres mitjans complementaris, la reflexió que genera la lectura i l'anàlisi de textos literaris. **(comentari comparatiu entre els poemes de Pedro Salinas i Unamuno, l'expressió de l'intimitat a partir de “Volverán las oscuras golondrinas”, diferenciació entre lectura crítica i literària)**

5. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en interaccions comunicatives de diferent forma, necessàries per a la realització de les tasques, la construcció de coneixements o la participació en la vida social. **(debat sobre el dret a la vida, col·loqui referendari, presentació oral sobre el context de la posguerra)**

6. Comprendre discursos orals, escrits i audiovisuals propis dels diferents contextos de la vida social i cultural, i especialment dels àmbits acadèmics i dels mitjans de comunicació. **(GENERAL)**

7. Emprar correctament la llengua i el llenguatge audiovisual en diferents situacions i amb diferents finalitats, especialment en l'àmbit acadèmic. Prendre consciència de la pròpia manera d'expressar-se per millorar l'eficàcia comunicativa. **(vídeo “Ya no hay cuerdos”, reportatge fotogràfic “Mur de la memòria”)**

8. Fer del coneixement gramatical una eina eficaç per aprofundir en la comprensió, anàlisi i comentari de textos i, en general, en la millora de l'ús de la

llengua. (comprensió lectora: presenta atemporal, perífrasis, imperatiu, lexic, valors del futur, estructures del condicional)

9. Obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, emprant amb autonomia i esperit crític les tecnologies de la informació i la comunicació. (quadre comparatiu Constitució-Ley de seguridad ciudadana, ressenya biogràfica d'una dona important de la posguerra, historiadors/documentalistes sobre la transició)

10. Conèixer i valorar la riquesa de la realitat plurilingüe i pluricultural del món actual i més concretament de Catalunya i d'Espanya. Conèixer les característiques generals dels períodes de la literatura en llengua catalana i castellana, així com els autors i les obres rellevants. (GENERAL)

11. Analitzar els diferents usos socials de les llengües i evitar els estereotips lingüístics que comporten judicis de valor i prejudicis. (rols masculins i femenins, cultura gitana a l'actualitat)

- **Descripció de la proposta**

Aquesta proposta planteja treballar el text literari a través de l'oralitat i la música, seguint un ordre cronològic de la història de la literatura. La idea és que s'arribi al text a partir de l'audició dels textos i que es treballi en la dimensió literària a partir de l'expressió oral i escrita, principalment, però connectant amb d'altres àrees.

- **Aspectes didàctics i metodològics**

Les cançons que s'han seleccionat serveixen de punt de partida per al treball dels textos literaris, a través de les diverses activitats interdisciplinàries que es proposen a les fitxes didàctiques. L'activitat pretén fomentar la transversalitat de la literatura com a eina de formació.

TEMPORITZACIÓ: El desplegament està pensat perquè pugui organitzar-se dins de qualsevol matèria de les treballades a partir de les cançons.

AGRUPAMENT DE L'ALUMNAT: Diferents possibilitats (grup-classe, petit grup, parelles, individual)

AVALUACIÓ: Fitxes pilotatge transferència i aplicació.

- **Recursos emprats**

- Cançons i poemes associats a la web *aflordetiempo*
- Fitxes didàctiques amb els poemes i la proposta d'activitats (de l'alumne i del professor)
- Fitxes explicatives dels autors i obra

- **Competències i continguts que es treballen de forma destacada**

Dimensió comunicativa

Comprensió de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Observació atenta de la varietat de discursos, identificació del registre lingüístic i del gènere o tipologia, si escau, i anàlisi pragmàtica dels discursos per a una captació rigorosa del contingut, a fi d'adoptar una posició crítica en la seva interpretació.
- Lectura i treball sistemàtic de diversos discursos, amb interpretació guiada de les idees complexes i posicionament crític davant el text literari, els mitjans de comunicació o altres.
- Identificació i contextualització de manifestacions mediàtiques diverses, amb atenció especial a l'estructura dels gèneres literaris i periodístics.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Cerca i elaboració de conceptes o idees útils per a l'organització i per al desenvolupament general del discurs, i posicionament o comentari crític sobre la informació elaborada.
- Coneixement i ús de les tècniques de maneig de les idees per a l'elaboració de discursos, aplicant els coneixements adquirits també en altres matèries: presa d'apunts, pluja d'idees, ordenació en esquemes i mapes conceptuals, etc
- Planificació de l'estructura del discurs en relació amb els gèneres dins de cada registre, fonamentalment en els dels mitjans de comunicació.
- Organització del discurs en funció de l'ús de recursos verbals i no verbals (audiovisuals) de suport, atenent al nivell d'interacció amb altres parlants (dialèctica,

correcció, assertivitat).

- Coneixement i ús de les tècniques de comunicació audiovisual, tot relacionant els elements verbals i no verbals amb l'expressió i la presentació de les idees, experiències o sentiments.
- Elaboració de missatges orals, escrits i audiovisuals a partir de les estructures de cadascuna de les tipologies textuais o audiovisuals concretes.
- Aplicació de la reflexió metalingüística i metacognitiva (adequació, coherència, cohesió i correcció) com a base de regulació en l'elaboració de les produccions pròpies i en la seva presentació final.

Coneixements per a la millora de la comprensió i expressió

- Anàlisi i reconeixement de les exigències dels diferents tipus de text que possibiliti la interiorització de les diverses regles de funcionament i el seu ús conscient.
- Aplicació reflexiva de les característiques lingüístiques segons les diferents necessitats discursives: persuasió, explicació, manament, expressió de la pròpia opinió, narració, descripció objectiva de fets o situacions, etc.
- Reconeixement dels diferents nivells d'ús de la llengua i de les necessàries convencions que cada ús comporta.
- Ús de les normes ortogràfiques, gramaticals i tipogràfiques en la realització dels textos propis.
- Reconeixement i ús de la correlació entre la imatge, el so, el gest i la paraula en els productes comunicatius orals i audiovisuals.

Dimensió estètica i literària

Participació en converses sobre textos literaris

- Gestió fluida i espontània de les interaccions orals en la realització de comentaris literaris i per a la construcció del coneixement.
- Ús de les estratègies necessàries per adequar-se en cada moment als altres participants en la interacció i per col·laborar-hi eficaçment.
- Ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida; també per defensar els punts de vista personals sobre literatura amb precisió i respecte vers les altres persones.
- Participació en converses sobre literatura amb flexibilitat i eficàcia, matisant les

opinions pròpies i responent adequadament en situacions d'humor, doble sentit, formals o de caire col·loquial.

- Coneixement del registre oral formal i el seu ús en les exposicions individuals o de grup, en les manifestacions argumentades pròpies de la interacció.

Comprensió de discursos literaris

- Lectura, anàlisi i comprensió crítica de textos literaris, per tal d'interpretar l'expressió de diferents contextos històrics i socials, i a fi que ajudin a l'enriquiment personal i a la descoberta del plaer estètic.
- Lectura en veu alta i comentari d'obres breus i de fragments representatius de les diferents èpoques, gèneres i moviments, de manera que es reconeguin les formes literàries característiques, es prengui consciència de certs temes i de l'evolució de la manera de tractar-los.
- Comentari interpretatiu de textos literaris rellevants de la nostra història, tot relacionant-los amb els corrents estètics i literaris en els quals s'inscriuen i per fer la comparació amb altres obres de la literatura universal.
- Consolidació de l'autonomia lectora i valoració de la literatura per al coneixement d'altres mons, temps i cultures.
- Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn i també de biblioteques virtuals.
- Comprensió, anàlisi i caracterització dels recursos propis del món de la ficció (especialment de la literària) en la societat actual.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Elaboració d'un discurs crític argumentat a partir de la lectura dels textos literaris, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- Elaboració de textos amb voluntat literària a partir de l'anàlisi i la imitació tècnica de models dels escriptors i escriptores que han estat objecte d'anàlisi.
- Planificació de l'estructura del discurs en relació amb els gèneres tradicionals: prosa, poesia i teatre.
- Composició escrita i audiovisual de breus seqüències de teatre, cançó, guió cinematogràfic, còmic, publicitat, etc., amb especial atenció al llenguatge literari.

Comprensió de discursos literaris

- Comprensió del discurs literari com a fenomen comunicatiu i estètic, com a vehicle de creació i de transmissió cultural i com a expressió de la realitat històrica i social, tot identificant la simbologia, els estereotips i els tòpics de l'imaginari col·lectiu de la nostra societat.
- Reconeixement de les característiques i els recursos emprats en les obres dels diferents gèneres i moviments literaris, amb la identificació i contextualització de manifestacions literàries diverses que es facilita amb la comparació entre produccions literàries i artístiques de tota mena, època i mitjà de comunicació.
- Reconeixement del ressò, la interpretació i l'expressió dels grans esdeveniments històrics i els canvis sociològics de l'època en què han estat escrites

Coneixement dels textos clàssics de la literatura

- Coneixement de la tradició literària (oral i escrita) a partir del contacte directe amb el text i amb l'ajut complementari d'altres mitjans.
- Identificació de la simbologia, dels estereotips i dels tòpics de l'imaginari col·lectiu en textos literaris, i amb l'ajut de recursos audiovisuals (cançons, pel·lícules, etc.).
- Identificació i contextualització de manifestacions literàries diverses en l'estructura dels diferents gèneres literaris, tal com apareixen en els contextos històrics i culturals: narratius, poètics, teatrals o d'altres.
- Identificació de les formes retòriques que constitueixen els recursos més habituals del llenguatge literari.
- Reflexió sobre els grans temes de la literatura, relacionant-los amb obres de gèneres diversos i focalitzant-ho, bàsicament, en autors i autores contemporanis.

Literatura castellana

- La poesia: formes i temes. De la lírica popular i culta de l'edat mitjana (lírica tradicional i la .cuaderna vía., el Romancero, el Libro de Buen Amor, Jorge Manrique i la poesia de Cancionero) a les noves formes i temes de la poesia del Renaixement i el barroc (Garcilaso, Fray Luis de León, San Juan de la Cruz, Lope de Vega, Quevedo, Góngora). La poesia didàctica del segle XVIII. Les innovacions de la lírica romàntica: Espronceda. De les innovacions de la lírica romàntica i el simbolisme a les avantguardes (Bécquer, Rosalía de Castro, Juan Ramón Jiménez, Machado, Jorge Guillén, Federico García Lorca, Miguel Hernández). Tendències de la lírica en la

segona meitat del segle XX: Blas de Otero, Jaime Gil de Biedma, Claudio Rodríguez.
La presència de la poesia hispanoamericana.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Ideació, planificació i execució individual o en grup de projectes de recerca en literatura, en la realització dels quals calgui la captació, selecció processament i interpretació de dades i la comunicació oral, escrita i/o audiovisual dels resultats.
- Identificació i localització de la informació contrastant-ne el rigor i la credibilitat.
- Elaboració de continguts interpretant la vinculació entre informació diversa i ampliant el coneixement.
- Elaboració del producte final amb la forma i el contingut adients.
- Comunicació pertinent del producte final i de les conclusions, a partir del coneixement dels canals de difusió.
- Ús de les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Consciència de la dimensió ètica del maneig i ús de la informació (conèixer la manera adequada de respectar els drets d'autoria, de citar adequadament les fonts consultades seguint alguna norma acceptada, d'ús ètic de la informació obtinguda).

Dimensió plurilingüe i intercultural

Coneixement del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge

- Reflexió sobre els usos socials de la llengua. La llengua i el poder: sexisme, violència i discriminació sociocultural en els usos lingüístics.

Coneixement de les llengües

- Coneixement de la situació lingüística a Europa, Espanya i Catalunya: les famílies de llengües; llengües europees i les de l'emigració; les varietats dintre una llengua; territoris on es parlen les llengües europees.

Actituds i llengua

- Valoració crítica i rebuig dels prejudicis relatius a les llengües: llengües fàcils i difícils; llengües primitives i llengües de cultura; llengües sense gramàtica; llengües aptes per a la ciència; llengües superiors i inferiors; llengües riques i matisades, i llengües pobres.
- Valoració positiva i respecte vers les persones que parlen altres llengües o varietat lingüística, amb interès per conèixer i apreciar la cultura, història, geografia, folklore, literatura i costums dels llocs d'origen de l'alumnat nouvingut a les aules.

- Reconeixement i actitud crítica davant els missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació rebuig o negació d'altri, i voluntat de superar els prejudicis. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Consciència de les pròpies actituds davant les diferències de llengües i cultures, i valoració de la riquesa que comporta l'acceptació de la varietat lingüística i cultural.

Continguts comuns amb altres matèries

Llengua i literatura

- Interacció, comprensió i expressió de missatges orals, escrits i audiovisuals.

Història de l'art. Història de la música i la dansa. Arts escèniques

- Anàlisi i interpretació de les obres d'art dins el seu context i establiment de relacions entre els moviments estètics i literaris i l'evolució artística.

- Context històric dels moviments estètics i literaris d'època contemporània.

- Relacions entre diferents llenguatges expressius.

Filosofia i ciutadania. Història de la filosofia

- Relació lingüística i simbòlica dels individus i les societats amb el seu entorn i context històric.

- Valoració de la incidència dels corrents filosòfics en l'evolució artística i literària.

- **Alumnat a qui s'adreça especialment**

S'adreça a l'alumnat de batxillerat dels diferents nivells.

- **Interdisciplinarietat, transversalitat, relacions amb l'entorn**

Comunicació oral, àmbit de llengües, anàlisi musical, cultura audiovisual, tècniques d'expressió gràficoplàstica, dibuix artístic, història de l'art de la filosofia/de la música/la dansa, filosofia, història, ciències de la Terra i del medi ambient, economia, educació física, tutoria.

- **Documents adjunts**

- **Material per al professorat:**
 - Articles d'orientació metodològica de les activitats
 - Orientacions accés cançons youtube
- **Material per l'alumne:**
 - Fitxes d'activitats